

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Antonii De Escobar Et Mendoza, Vallisoletani,
Societatis Iesv Theologi, Vniversæ Theologiæ Moralis,
Receptiores Absqve Lite Sententiæ nec-non
Problematicæ Disquisitiones ... Tomus ...**

Lugduni, 1652-1663

Caput 35. Circa impedimenta, quæ ortum habent ex crimine.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-80577](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-80577)

& minus cautè se habès, propalans veritatem. Attamen nunquam hæc culpa limites venialis excedet, nisi in respondente grauis adsit malitia: quippe qui tali tempore, ac forma responderet, ut alter meritò credat, eum velle, ut voto postposito, contrahat matrimonium: ac proinde respondendi modus sit quædam tacita indicatio. Ratio autem cur citra hunc euentum non sit culpæ lethali tribuenda responsio ea est: quod præceptum charitatis non ita stricto rigore obligat, ad tantam circumspectionē habendam, quæ non modicam prudentiam desiderat: nec facile tam prudens inuenietur, qui subito interrogatus, possit commode tacita veritate, & fugato mendacio, rogitantem eludere. Tacere autem omnino, non expedit. Quia interrogatus tanquam inurbanus iudicabitur, interrogatē offendet, nec lenē suspicionē in eo tacitæ veritatis ingenerabit. Sanius iudicio fore, respondere, grauissimum sacrilegij crimen esse violati voti, & ex huiusmodi piaculo matrimonio infelices admodum exitas, & Dei supplicia grauiora posse optimo iure timeri.

DVBIUM CLIV.

An liceat suadere ei, qui veneris temptationibus agitur passim succumbit, nec spes est fore, ut aliis modis adhibitis contineatur, ut matrimonium ineat, quamuis simplici castitatis voto sit adstrictus?

627
Non licet.

Minimè licet. Quia peccat ille matrimonium contrahens ad vitandum illud maius frequentis impudiciæ malum: ergo, & is, qui consilium facere minus, quantumvis parato ad maius admittendum. Nam quoad peccatum atinet, nil interest inter consilium, & executionem si omnibus pensatis, vno, & eodem modo se habet obiectum peccati ad consilium, & executionem. Quod hic contingit: nam omnibus pensatis alter gerit, quod hic consilium faciendum. Certè cum comparatum non tollat positum, qui consilium minus malum, vere malum consilium. Sic Gabr. in 4. dist. 15. q. 11. a. 3. dub. 14. Caiet. 2. 2. q. 78. a. 4. notab. 3. Sylvest. ver. Matrimonium, 7. q. 5. disto 9. Valent. 2. 2. d. 5. q. 21. punct. 4. Sà v. Peccatum. 8. quamuis subobscure loquatur.

628
Licet quidè.

Licet quidem, si eo voto ligatus ita luxurie consilio adhæret, nec dispensationem petere vellet, nec à piaculis resilire. Quia proximus per hoc consilium minimè ad peccandum inducitur. Cum enim ille maius peccatum patrare apud se firmiter statuerit, solū ad id inducitur, atque eò consilium pertinet, ut peccatum minuat, & à parte culpæ desistat: quod sanum prorsus est consilium: sicut si volenti furari, & occidere, consulerem, ne homicidij reus esset. Quod si alter acquiescere nolit, nisi minori malo executioni mandato, suæ culpæ, & non consulenti est adscribendum. Ita Angel. v. Matrimonium. 3. imped. 5. Sylvest. v. Vsur. 7. q. 1. Artil. v. Tyrannus, n. vni. Sotus in c. 3. ad Roman. Nauar. sum. c. 14. n. 40. Verac. p. 1. spec. a. 15. dub. ult. & alij plures, quos refert, ac sequitur Sanch. l. 7. d. 11. num. 15.

629
Cum huius opinor,

Ego existimo probabilius esse, homini, qui tenetur castitatis voto, parato plura peccata

contra votum pro fragilitate patrare, si alia via cito illi succurri non possit, postea consultant quam minus malum, ut matrimonium ineat. Quia in eo incedendo votum solummodo peccatum committit, plurima vitans: & post contractum matrimonium facilis est dispensationis voti impetratio ad exigendum debitum. Quæ resolutio ex illa generali deducitur probabilius mihi, posse consuli minus malum ad maius vitandum ei, qui paratus est, maius peccatum perpetrare.

CAPVT XXXV.

Circa impedimenta impediencia, quæ ortum habent ex crimine.

DVBIUM CLV.

An incestus viri cum uxoris consanguineis, quo impeditur etiam dirimat matrimonium?

In septem piaculis impediencia, matrimonium, primum memoratur incestus seu fornicatio alterius cum consanguinea sua, vel alterius coniugis, hoc est affini in gradu prohibito. Ratio autem huius impediendi optime assignatur à Caietano 2. 2. q. 54. a. 9. Quia talis incestus habet ex propria ratione impedire exactionem debiti à coniuge, eo quod inde coniuges efficiantur affines: & quia incestuosus non vetitus est coniugem sibi facere affinem, ac plenum coniugij usum impedire: ideo puniuntur in ipso matrimonio, contra quod deliquit: & interdicitur sibi aliud matrimonium cum quacumque alia persona contrahere. Quæstio igitur est, num incestus non solum impedit, sed & dirimat matrimonium?

Non solum impedit, sed & dirimat. Quia tempore Nicolai I. duo Concilia Metense scilicet, & Aquigranense Lotharium Regem à vinculo matrimonij cum Theutperga contracti liberum declararunt; eo quod illam ante matrimonium se cum Lotharij fratre dicerent commisuisse. Sic quidam, quos, tacito nomine, refert, nec improbat Gloss. cap. Si quis cum duabus, verb. Penitentiam, 3. quest. 2.

Incestus admissus à virorum consanguineis uxoris impedit, non verò dirimit matrimonium. Quia id constat ex c. 1. & ex c. Transmissis, de eo, qui cognoscit consanguineum vbi tali incestuoso matrimonio interdicitur. Cum tamen nil addatur, quod ipsum contra prohibitionem initium irritari denotet, non erit irritum iuxta Regulam traditam à Sancio l. 7. d. 2. num. 10. Ita ipse Sanch. d. 5. n. 1. Basil. l. 6. c. 13. n. 4. & 5. & vniuersi Doctores.

Prima sententiam nullus Doctor non contradicit, referentes hoc impedimentum inter

Secl. II. Dubia De Impedimentis. 279

inter solum impedientia: quod nullus reperitur textus, qui id esse dirimens decernat. Vnde aliter eam sententiam omnino esse falsam, nec sustineri posse, quia Concilium Romanum III. sub Nicolao I. prefata duo Concilia, seu verius dicam conciliabula reprobavit.

DVBIVM CLVI.

An impedimentum incestus oriatur, ex consuetudine cum consanguineis coniugis ultra secundum gradum?

⁶³⁴ *Vir*, qui scienter perpetrat incestum cum consanguinea uxoris usque ad quartum gradum: & uxor, quae copulam gerit cum consanguineo viri usque ad quartum gradum, non potest, mortuo altero coniuge matrimonium contrahere, quamvis incestus sit occultus. Quia sic iure deciditur. Sic Tolet. *sum. lib. 7. cap. 15. num. 2.* Alesius *part. 2. sum. l. 8. tit. 20. a. 1.* Gutier. *l. 1. q. 9. Canon. c. 2. 3. num. 5.* Bonacin. *q. 3. pun. 1. 4. num. 10.*

⁶³⁵ Hoc impedimentum non oritur ex incestu habito cum consanguineis uxoris ultra secundum gradum. Quia Tridentinum *sess. 24. cap. 4.* restrinxit affinitatem ex fornicatione ortam ad secundum gradum: unde ex copula cum consanguineis coniugis citra secundum gradum non oritur haec affinitas cum altero coniuge, quae est huius impedimenti causa: ideo hoc impedimentum est quoque restrictum, & hodie non oritur nisi ex incestu cum consanguineis coniugis intra secundum gradum. Ita Sanchez *l. 7. d. 15. n. 4.* Ouand. *in 4. dist. 41. d. uni. proposit. 7.* Sa. *verb. Matrimonium, ubi de impedim. tantum impedient. num. 7.* Viuald. *Candelab. p. 1. ubi de matrim. num. 269.* Basil. *lib. 6. cap. 13. nu. 6.* & alij.

⁶³⁶ Fateor hoc impedimentum commune iure usque ad quartum gradum extendi. At hodie ex iure speciali Tridentini ultra secundum non progreditur. Vnde non possum non mirari, viros doctissimos aliter sensisse, cum post Tridentinum scriperint. Nisi dicamus, Tolerum, & Bonacinam id ex iure communi tantum asseruisse. At non omnino tenet excusatio, cum ante Tridentinum etiam Alexander III. *in append. Lateran. part. 6. cap. 15. & part. 12. c. 1.* idem decreuerit.

DVBIVM CLVII.

An hoc impedimentum oriatur, ex incestu cum propriis consanguineis intra secundum gradum?

⁶³⁷ Non oritur. Quia textus id impedimentum statuentes non loquuntur expresse de incestu cum consanguineis propriis. At cum haec poena sit restringi debet. Sic D. Tho. *in 4. dist. 34. q. unic. art. 5. in solut. ad argum.* Richard. *ibi, art. 4. q. 2. ad 1. Turrec. cap. Quadam cum fratre, 3. 2. quest. 7. num. 2.* D. Antonin. *par. 3. tit. 1. Elcob. & Mend. Theol. Moral. Tom. III. P. II.*

cap. 16. §. 4. Rosel. v. Impedimentum, impedim. 8. num. 18. Syluest. Caiet. Veracr. Celaia, Tolet. Viuald. & alij, quos refert, & sequitur Sanchez *l. 7. d. 15. n. 16.*

⁶³⁸ Oritur quidem. Quia praeterquam quod id videtur clare deduci, ex *cap. de incest. 35. quest. 3. cap. Si quis viduam, 32. quest. 7. cap. si duo, 35. quest. 6.* Stylus Curiae servat, dum dispensat cum consanguineis inter se reis incestus, ut inean matrimonium, addere clausulam, ut, altero eorum defuncto, superstes non contrahat aliud matrimonium. Ergo censet, eum incestum esse impedimentum. Et quia si incestus cum affinis, nullo subsistente matrimonio, impedimentum est, (ut Dnb. 156. vidimus), cur id negandum erit de incestu cum consanguineis, qui est peior? Ita Basil. *lib. 6. cap. 13. num. 10.* Navar. *sum. cap. 21. num. 74.* Sotus *in 4. dist. 37. qu. unic. art. 1. pro 7. 1. conclus. Manuel. tom. 1. sum. ap. 229. conclus. 8. numer. 3.* Vega. *tom. 2. sum. cap. 5. casu 3.* & alij plures apud Sancium, *num. 15.* qui hanc sententiam dicit valde esse probabilem.

Ego tamen cum ipso primam iudico probabiliorem. Quia licet hic incestus sit in se grauior, at non ita offendit matrimonium, cum ex illo non pollulet affinitas, nec impedimentum vltus matrimonij. At si incestus cum consanguineis propriis, qui peior est, & tamen hoc impedimentum non producit, sicut cum consanguineis uxoris incestus: inde est, quod incestus non tam est impedimentum ratione culpae, quam ratione affinitatis ab ipso orta, quae ex solo incestu cum consanguineis coniugis oritur.

DVBIVM CLVIII.

An impediat matrimonium incestus cum coniugis consanguineis?

⁶⁴⁰ Non impedit, si incestus mortuo iam coniuge, perpetratur. Quia non tam graviter videtur laesam esse affinitatem, ac si viuentis coniuge incestus existeret. Sic, fundamento nullo indicato, Sotus *in 4. dist. 37. quest. unic. artic. 1.* Cordub. *in questionar. libr. 1. question. 12. art. 1.* Henriquez *lib. 12. cap. 1. num. 1.* Sa. *sum. v. Matrimonium, ubi de imped. tantum impedient. numer. 7.* Vega. *tom. 2. sum. capite 5. casu 2.* & alij.

⁶⁴¹ Impedit, licet cum consanguineis defuncti coniugis patretur. Quia nihil refert siue vivo, siue vita functo coniuge incestus admittatur: est enim textus expressus id decidens, quando uxore defuncta is incestus admittitur est, *cap. Transmissa, de eo, qui cognovit consanguine.* Ita Petr. de Ledesim. *quest. 58. art. 4. dub. 1.* Basil. *l. 6. cap. 13. numer. 7.* Paludan. *in 4. dist. 34. question. 1. artic. 1. conclus. 2.* Supplement. Gabriel. *ibi, quest. unic. artic. 1.* Gaeta, Sarmient. Ouand. quos refert, ac sequitur Sanchez *l. 7. d. 15. num. 14.*

⁶⁴² Existimo, ad hoc impedimentum incurrendum, nihil referre, an adulterium cum adulterio reperitur, necne. Ceterum cum videam primae sententiae Doctores nullum fundamentum indicare, Aa 2 sed

sed iudicium suum sine adhibita ratione proferre, hanc sententiam longe esse probabilioris existimo.

DVIVM CLIX.

An ut incestus matrimonium impediat, debeat necessarium esse publicus?

⁶⁴³ *Debet esse publicus necessarius.* **D**ebet esse publicus, si enim occultus sit, inde impedimentum aliquod non con-
surget. Quia id expresse definit Alexander III. in append. Lateran. p. 12. c. 1. §. 7. & p. 50. c. 4. Cuius verba refert Basil. adiciens contrariam sententiam esse contra manifestas Pontificum decisiones. Sic ipse l. 6. c. 1. §. 9. Angel. v. Incestus, n. 4. S. v. Matrimonium, ubi de impediment. impedim. n. 7. Ludo. Lop. p. 1. Instr. c. 296. Abbas c. Licitus, n. 2. Sylvest. v. Luxuria, q. 4. dicto 2. Sotus in 4. dist. 37. q. 2. v. uni. a. 1.

⁶⁴⁴ *Non debet necessarium esse publicus.* Non debet necessarium esse publicus, ut matrimonium impediat. Quia oppositum nullo iure probatur. Ita Sanch. l. 7. d. 15. n. 13. Glof. ad c. Qui dormierit, v. Neutrums, §. 9. 7. Castro l. 2. de leg. pon. c. 5. Gutier. l. 1. q. 9. Canon. n. 8. Bonac. q. 3. m. 14. num. 9. Rebel. p. 2. d. 3. q. 18. num. 9. & alij.

⁶⁴⁵ *Hanc eligo sententiam.* Hanc eligo sententiam. Quia cum incestus sit eius naturæ, ut semper occulte committatur, raro esset locus huic impedimento. Et quidem abnego hanc sententiam esse contra manifestas Pontificum decisiones, quas tot tam differti Doctores præsertim P. Sanchez minime legerunt.

DVIVM CLX.

An impedimentum raptus sponsate incurrat, qui sponsam solum de futuro rapit?

⁶⁴⁶ *Certum sponso.* **R**aptus alienæ sponsæ aded impedit matrimonium, ut raptor nec cum rapta, nec cum quacunque alia matrimonio possit inire, licet cum hac contractum non dirimatur. c. Statutum, 27. q. 2. Sed nūc hic textus intelligatur de raptore solius sponsæ de præsentia, an etiam de futuro quæstio est.

⁶⁴⁷ *Incurrit quidem.* Certe impedimentum hoc incurrit, qui sponsam solum de futuro abripit. Quia hæc proprie sponsæ nomine intelligitur: desponsata enim de præsentia potius vxor quam sponsa vocatur. Sic Bonac. q. 3. pun. 14. n. 13. Gutier. de matr. c. 86. n. 5. Coninch, & Nauar. citati à Bonacina. Rebel. p. 2. l. 3. q. 18. n. 7. fatus: qui alienam siue virgo, siue corrupta sit, sponsam per verba de futuro rapuit, in pœnam criminis prohibetur non solum eandem ducere prohibitione dirimente: sed etiam quacunque aliam, cum qua tamen non dirimetur matrimonium. Sic ille. Candid. disq. 2. 8. a. 16.

⁶⁴⁸ *Non incurrit.* Non incurrit hoc impedimentum qui sponsam solum de futuro rapit, sed qui sponsam arripit de præsentia, id est alienam vxorem. Quia cum hæc lex sit pœnalis, & odiosa extendi non debet ad rapientem sponsam de futuro. Ita

Sanch. l. 7. d. 1. n. 45. Palud. in 4. dist. 14. q. 1. a. 2. n. 13. explicans hoc impedimentum, ait: *Exoris aliena*. Basil. l. 6. c. 1. §. 7. adiciens oppositam sententiam nullum habere fundamentum. Leand. in 9. d. 23. q. 2. de impedimento raptus.

Hoc veris existimo, ductus ratione huius impedimenti expressa à Soto in 4. dist. 37. qu. vnic. art. 1. ubi quod qui alienum matrimonium perturbare ausus est, iure proprii contrahendi merito priuetur: ut in quo deliquit, puniatur. Quæ quidem ratio solum videtur de raptore alienæ de præsentia, id est, de vxore intelligi posse. Habebit autem locum hoc impedimentum siue sponsa illa sit virgo, siue corrupta, hoc est siue matrimonium sit consummatum, siue ratum solummodo: cum in utroque casu matrimonio irrogetur iniuria.

DVIVM CLXI.

*An impedimentum uxoricidij incurrat, Mori malis qui uxorem in flagranti adulterij de-
licto deprehensam propria interemit auctoritate?*

Disputatio hæc de vxoris, aut viri interfe-
ctione non est, cum sit animo ad aliud matrimonium transeundi gesta. Hec enim quæstio ad impedimentum Criminis, quod matrimonium dirimit, pertinet de quo supra. Procedit ergo, quando alia subest causa, nempe ita, o. h. j. v. i. d. i. e. adulterij. Quæserim itaque, an maritus vxorem enecans propria auctoritate, cum eam in adulterio deprehendit uxoricidij impedimentum impediens coniugium aliud incurrat?

Non incurrit quidem. Quia huiusmodi in-
teremptio à lege, licet non sine culpa, permit-
titur. Sic Palud. in 4. dist. 14. q. 1. a. 2. n. 13. Gaeta repetit. c. Ad limina, 30. q. 1. §. 4. nu. 295. S. a. sum. v. Matrimonium, ubi de impedi. non dirim. n. 6. Bonac. q. 3. pun. 14. n. 16.

⁶⁵¹ *Incurrit plerumque.* Incurrit proculdubio. Quia quamvis leges id impune permittant: tamen ius Canonicum speculans culpam mortalem in ea occasione reperit, tam, eam minime permittit, sed vindicat, decernens, ne vir aliam ducere valeat vxorem. Id manifeste deciditur c. Quicumque, quod est Pij Pontificis: quicumque propriam vxorem absque lege, & siue causa, & certa probatione interfecerit, aliamque duxerit vxorem, publicam agat pœnitentiam. Vbi pericula, & certa probatione, id aperte denotat. Ita D. Thom. in 4. dist. 37. q. 2. a. 2. D. Bonauen. ibi, a. 2. q. 3. Durand. q. 2. a. 2. n. 6. Palud. sibi contrarius q. 2. art. 2. n. 9. Manu. tom. 1. sum. c. 229. n. 4. Vega, D. Antonin. Sotus, Raineri. Turrecr. Palac. Barth. à Ledesma. Vinald. & alij, quos refert, ac sequitur Sanchez lib. 7. d. 16. num. 2. Basil. lib. 6. cap. 14. n. 2. Rebel. libr. 3. question. 18. num. 5. Heniquez libr. 12. capit. 2. numer. 1. capite 14. numero 2.

DVIVM

Seccio II. Dubia, De Impedimentis. 281

DVBIVM CLXII.

An vxoricidij impedimentum vir incurrat casu, quo vxorem auctoritate Iudicis adulteram enecat?

⁶⁵⁴ *Incurrit qui-*
Incurrit quidem Quia ius Canonicum indi-
stincte loquitur, nec tradit adulteram viro
occidendam: sed ius Civile id efficit. Sic Ouan-
d. in 4. dist. 37. d. vnic.

⁶⁵⁵ *Minime lo-*
Minime incurrit. Quia impedimentum hoc
inductum est in penam criminis vxoricidij: at
tunc profus culpa vacat. Quod quidem pro-
bant verba textus cap. Quicumque, 33. quæst. 2.
ibi: *ibique certa probatione*. Et clare significa-
uit lex Regia. 1. tit. 2. part. 4. vbi peccati gra-
uitatem causam esse huius impedimenti asse-
ruit. Ita Sorus, Vega. Petrus de Soto, Palac.
Henriquez, Barthol. Ledesma. Vinald. Manuel
Verac. Matienzo, quos citat, & sequitur San-
chez 1. 7. d. 16. n. 4. D. Tho. Basil. Sa. Bonac. quos
affert, & sequitur Leand. tract. 9. d. 23. quæst. 3. de
Vxorid.

⁶⁵⁶ *Corrigendum*
Non audiendus Ouanus, quia certissimum
est, ius Canonicum vxoricidij crimen punire,
in eo autem euentu non adest culpa, quæ puniri
valeat. Nec oportet, vt ius Canonicum viro
tradat adulteram: sed satis est, id iure Civili dis-
poni, non contradicente Canonico.

DVBIVM CLXIII.

*An incurrat vxoricidij impedimen-
tum vxor, quæ virum inte-
rimit?*

⁶⁵⁷ *Incurrit pla-*
Incurrit profecto. Quia sunt correlatiua viri,
& vxor: eademque militat ratio; quo in casu
dispositum in vno censetur in alio dispositum.
Imò maior est ratio. Gratius nampe delictum
est, si vxor virum interimat, cui tanquam capiti
debet reuerentiam, ac subiectionem. Sic Palud.
in 4. dist. 37. quæst. 2. art. 2. num. 10. Supplement.
Gabriel. dist. 34. quæst. vnic. art. 1. im. ediment. 3.
Sorus dist. 37. quæst. vnic. art. 1. Palac. dist. 34. d. 2.
Henriquez lib. 1. 2. capit. 2. numer. 1. Ludouic.
Lopez part. 2. instruct. de matrimon. capit. 46. §.
circa sextum impediment. Nauarr. capit. 22. nu-
mer. 74. Basil. lib. 6. capit. 14. numer. 2. Rebel. l. 3.
question. 18. numer. 5. Gutierrez. cap. 88. num. 4.
& alij.

⁶⁵⁸ *Non incurrit.*
Non incurrit. Quia textus iuris Canonici
hoc impedimentum præscribentes, de solo Vxo-
ricidio loquuntur: nec est eadem de viricidij
ratio, quia hoc est rarissimum, & vxores non
sunt prone ad id, sed admodum timide: at vxo-
ricidium est frequens, virique sunt audaciores,
ac procliuiores ad id delictum perpetrandum.
Ita Syluest. verb. Matrimonium, 7. qu. 6. dicto 1.
Armil. verb. Matrimonium, num. 58. Tolet. lib. 7.
c. 15. num. 3. Sa. verb. Matrimonium, vbi de impe-
dim. non dirim. num. 6. Ledesma. 2. v. 4. q. 62. art. 2.
Sanchez lib. 7. d. 16. num. 6. Candid. & Bonacin.
quos affert, & sequitur Leand. tract. 9. d. 23. q. 4.
de Vxorid.

Esco. & Mend. Theol. Moral. Tom. III. P. II.

⁶⁵⁹ *Cum his x-*
Profecto quia maior est communiter viro-
rum ad vxoricidium audacia quam fornicarum
ad viricidium: ad virorum audaciam cohiben-
dam, ius Canonicum penam hanc statuit viro
vxorem necanti, non autem è contra vxori vi-
rum interficienti. Nefas enim duxit, vel de im-
mani huiusmodi crimine gerere mentio-
ne m.

DVBIVM CLXIV.

*An incurrat Presbyteridij impedimentum
quislibet Presbyteri interfector, etiam
in iudicio contentioso minime
coniunctus?*

⁶⁶⁰ *Incurrit qui-*
Incurrit quidem. Quia Innocentius cap. 2. de
pen. & remiss. num. vnic. statim in princip. id al-
ferit, dum ait, penitentiarium debere præcipe-
re ei interfectori, vt abstineat à matrimonio.
Vbi clare videtur textum intelligere de inter-
fecto coniuncto in penitentia foro, non in
contentioso. Ergo textus ille: *Qui Presbyterum
occiderit coniunctus, absque spe coniugij maneat.*
Intelligendus de coniuncto in foro penitentia,
non de coniuncto in foro contentioso. Sic Vi-
nald. Candelab. part. 1. vbi de matrim. numer. 105.
Henriquez lib. 1. cap. 1. num. 1. Nauarr. sum. c. 22.
num. 74.

⁶⁶¹ *Non incurrit.*
Non incurrit. Quia expresse in eo cap. 1. exi-
gitur, vt coniunctus sit. At in foro penitentia
nulla est coniunctio: cum eo in foro testis, & ac-
cusator externus non adsint, sed ipsemet peni-
tens propria sponte crimen fateatur. Ita Hosti.
eo cap. 2. num. vnic. ad verb. Coniunctus. Anton. ibi.
num. 6. Abbas num. vnic. Sorus in 4. dist. 37. quæst.
vnic. artic. 1. Palac. dist. 34. dub. 2. Tolet. lib. 7.
cap. 15. num. 6. Sa. verb. Matrimonium, vbi de im-
pediment. non dirim. numer. 9. Sanchez lib. 7. d. 6.
num. 9.

⁶⁶² *Hoc mihi*
Scio, Doctores granes admodum asseruisse,
vnam, & alteram illius verbi: *Coniunctus* exposi-
tionem probabiliter posse sustineri. Quod qui-
dem non abnegans, adhuc existimo desiderari
ad hanc penam incurrendam, vt interfector sit
coniunctus in foro contentioso, vbi vere rei con-
iunguntur.

DVBIVM CLXV.

*An lethalter semper delinquit, qui cum inter-
dicti Ecclesie, impedimento impediendi matri-
monium contrahit?*

⁶⁶³ *Semper est le-*
Verum de impedimento criminis ex susce-
ptione filij in Baptismo, aut Confirmatione
ex impedimento penitentia publica, ac co-
iugij cum Moniali apud Doctores controuer-
sum inueni, quod per dubia possit deferuire.
Vnde hoc Caput, & præcedens absolutio requi-
rens an lethalter delinquit, qui cum aliquo ex
cunctis memoratis impedimentis impediendi-
bus coniugium contrahit? Ac primo rogito
de impedimento interdicti Ecclesie. Quando
alicui interdicitur ab Ecclesia ad tempus aliquod,
matrimonium inire, lethalter semper delinquit
Aa 3 contra

contra illud interdictum contrahens. Quia *e. fin. de matrim. contract. contra interdictum Eccl.* præcipitur, hunc excommunicari: a sine gravi culpa excommunicatio non fertur. Et quidem rem esse gravem, quis non videat? Sic D. Antonin. p. 3. tit. 1. c. 16. Paludan in 4. dist. 34. qu. 1. c. 1. concl. 4. n. 10. Caiet. sum. v. Matrimonium, c. 1. Nauar. sum. cap. 22. num. 68. Toletan. 1. 7. cap. 14. n. 2. c. 18. n. 4. Petr. de Ledef. q. 50. a. vni. concl. 4. & alij.

664 Non semper delinquit lethaliter, qui contra Ecclesiæ interdictum inuit matrimonium. Quia quis dicit esse mortale, quando solum ob diei festi honorem fit prohibitio: aut si causa alienius impedimenti obiecti, & contrahentibus constat falsò esse impositum? Ita Sanch. lib. 7. d. 17. n. 1. Sà v. Matrimonium ubi de imped. non dirim. n. 1. referens, aliquos Doctores, sentire, esse culpam lethalem contra interdictum Ecclesiæ contrahere: alios culpam venialem: & nihil decidit. Videtur tamen Sancio, & mihi, huic posteriori sententiæ adherere, cum illam posteriori in loco referat.

665 Hanc sententiam eligo. Non quia Veracruz p. 1. specul. ar. 27. concl. 2. numerat inter impedimenta quæ vñ abrogata sunt hoc impedimentum. Nullibi enim potest esse huiusmodi consuetudo. Quorsum enim iudex interdicere ad tempus matrimonium, dum de impedimenti veritate discutitur, si id præceptum nullas vires obtineret: aut quæ consuetudo posset inducere, vt nondum ea discussione facta præceptum Superioris iustissimum parui fieret? Sed ideo existimo priorem sententiam aliquantulum esse temperandam. Non enim semper erit culpa lethalis, contra id interdictum contrahere: sed attendenda est causa prohibitionis, & iuxta eam res hæc metienda erit. Vnde caute Petr. de Ledefma non dixit, semper esse peccatum mortale contrahere contra id interdictum Ecclesiæ: sed aliquando.

DVBIUM CLXVI.

An si impedimenta alia non abierint in desuetudinem: mortale sit affectum illorum aliquo coniugium contrahere?

666 Licet rigor iuris hæc impedimenta statuentis seruetur indemnis, non est mortale eis impeditum coniugium inire. Quia non tanti momenti ab Ecclesia existimantur: quod testatur superiorum stylus, qui transgressores minime puniunt. Sic Petr. de Ledef. quæst. 50. de matr. a. vni. Tolet. 1. 7. c. 18. n. 4. c. 15. fine, licet inclinet in eam partem, vt sit mortale: at aliquantulum dubitat, nec affirmare audeat.

667 Mortale est. Quia iuri in re gravi contrahitur. Ita Palud. in 4. dist. 34. q. 1. a. 2. n. 14. Sotus dist. 37. q. vni. art. 1. Petr. de Soto lect. 14. de matr. §. pen. Nauar. sum. Hisp. c. 2. n. 74. Henric. 1. 2. c. 2. n. 1. Barth. a Ledef. dub. 59. §. pen. Tolet. 1. 5. c. 12. n. 3. Manu. 10. 2. sum. cap. 29. n. 2. Vega. tom. 2. sum. cap. 5. casu 4. & alij.

668 Crediderim, solum excusari à mortali, qui aliquo ex iis impedimentis affectus, inuit coniugium, quando consuetudo viguit, ne dispensatio petatur.

DVBIUM CLXVII.

An valeat consuetudo contraria, vt à peccato lethali excusetur, qui affectus aliquo impedimento impediendi inuit matrimonium?

669 Non valet huiusmodi contraria consuetudo, nisi constet, Episcopos, id diu scienter dissimulasse. Quia consuetudo vires non habet ad legem abrogandam, nisi scita sit à Principe. Sic Palud. in 4. dist. 34. q. 1. a. 2. n. 14. D. Antonin. p. 3. tit. 1. c. 16. §. 4. Rol. v. Impedimentum, imped. 8. Sylvest. v. Matrimonium, 7. quæst. 6. disto 2. Nauar. sum. Hisp. c. 2. n. 75.

670 Valer huiusmodi contraria consuetudo, ad excusandum à peccato, vbi obtinuit, ne super his impedimentis dispensatio petatur. Quia Ecclesia id patiens censetur dispensare. Ita Caiet. sum. v. Matrimonium, c. 1. Armil. v. Matrimonium, n. 60. Petr. de Soto lect. 14. de matr. §. penult. Sotus in 4. dist. 37. q. vni. a. 1. Barth. a Ledef. dub. 59. Ludou. Lop. p. 2. Instr. c. 46.

671 Certe si consuetudo viguit, vt cum his impedimentis, nulla dispensatione petita matrimonium ineat, illud inire proflus vacat à culpa. Quia consuetudo vires habet ad legem Ecclesiasticam abrogandam, (c. fin. de consuetud.) quæ sola hæc impedimenta induxit: & ea consuetudo ab omni culpa excusat, cum legem abroget, quæ culpæ inducendæ ob eius transgressionem, causa erat. Non verò desideratur Prælatorum scientia, vt ea consuetudo vires obtineat aduersus hæc impedimenta, & hodie liberet à culpa contrahentem cum illis absque dispensatione. Quia nunquam ea scientia desideratur, quamvis sit circa Sacramentalia, & textus dicat: Non obstante quacumque consuetudine, vt docte probat Sanch. 1. 7. d. 4. num. 14. Nondum vbi ea verba non adiciuntur: vt contingit in textibus hæc impedimenta præscribentibus. Profectò iam diu ea consuetudo inualuit, vt affectus aliquo ex his impedimentis, minime petita dispensatione, matrimonium ineat. Quod inde constat, quia Doctores antiqui ac Neoterici, & sane doctissimi, qui in diuersis orbis partibus scripserunt, ac versati sunt, eam consuetudinem legitime præscriptam esse testantur, conseruatis, ac conuenientibus Prælati, (quamvis hoc non desideretur, vt dixi,) & præsertim Nauarrus, qui varias Regiones longe inter se distitas peragravit, ac centesimum suæ annuum feliciter compleuit, semper studiis intensissime vacans, ac vñdique circa conscientia questionibus consultus: qui quidem affirmat sum. Lat. c. 2. n. 73. loquutus de incestu, & n. 85. locutus de aliis impedimentis, se in tanta ætate nec vidisse, nec audisse peti dispensationem, cum diu apud Romanam Urbem moratus fuisset: vnde concludit eam consuetudinem præscripsisse, ne sit dispensatio necessaria. Ex his deduco, nullius culpæ reos esse, qui affecti aliquo ex his impedimentis, matrimonium absque dispensatione ineunt.

CAPVT